

הרבנות בארץ ובגולה

הרבנות אשר בגולה יונקת משורש אחד אשר הוא גם טובע את צביונה : שמידת תקיים. הרבנות אשר בגולה היא מעין בירור טבעי שהולך ונעשה ע"י הכתות החבויים שבתוך האומה והמעמיד בראש העדה את האיש המסור לקדשי העדה ולענייניה. הרבנות בישראל נאה היא, ואפילו העניות, מדה קשה זו המלפפת אותה ברוב המקרים, אינה מנוולת אותה. הרבנות בישראל, כתחום מושבו של ישראל, שם במקום שאחי העדה עוד נטוים ונארגים מבפנים, היא חטיבה בפני עצמה ואין כדוגמתה בחיי אומה ולשון. היא חסודה וצנועה מבלי אשר תדע בעצמה את מעלותיה אלו. היא עובדת את עבודתו הכי קדושה של העם, שומרת על קניינו, טורחת בעניניו, כאותה האם הנאמנה, שאינה דורשת שום תשלום גמול בעד לילות נדודים וחיי דאגה וצער : "זאת התורה — אדם כי ימות באוהל". הרבנות בישראל היא כיטוי נעלה של תרבות עממית-תורנית עמוקה ; היא זר-תפארה לאומה גולה וסורה. הרבנות בישראל העמידה בגולה, עוד בימים הנוראים האלה, רבים וכן שלמים אשר בלי שפת יתר משטו צואריהם לשחיטה וקדשו באהבה ובמורא את השם הגדול והנורא ונשמתם יצאה בקדושה ובטהרה, כשהיא מודיעה בעולם עתה, בימי חב"ה-לאומים, כמו לפנים בימי מלכות-רומא וימיה-ביניים, את Magna Charta של יהודה. שמע ישראל ד' אלקינו, ד' אחד !

סוד גדולתה של הרבנות המקורית הוא בזה שבצעם אין היא באה להשפיע על אחרים, ל"קשט" אחרים, אלא להשפיע על עצמה, לקשט את עצמה. השאיפה הראשונה שלה היא שלימות עצמית לא במובן של צרות-עין, אלא באותו מובן, שעיקר תפקידו של היחיד הוא בראש וראשונה להקנות לעצמו, ולנשמתו את השלימות הרצויה, שלימות למודית, בנוגע ללימוד התורה וידעתה ושלימות מוסרית בנוגע לתקון

אתר דעת - מכללת הרצוג

נספחים

המדות ושפורן. כבר אמרו דורשי רשומות, כי המושג הלועזי של "קלריקליות" אינו חל כלל על הרבנות המקורית. ההבדל אינו רק חיצוני בנוגע לכח שלטון אלא בעיקר פנימי. אתה מוצא שברוב התקופות לא נתקיימו בישראל מוסדות מיוחדים לגידול רבנים, אלא כל מי שנפשו חשקה בתורה השכים והעריב בעומקה של הלכה ואחר כך יש שנעשה לרב ממילא. שונה הימנה הרבנות בא"י.

מרב נחבא אל הכלים ושומר את הכלים, עליו מעתה להיות רב בונה ועובד; נשמתו צריכה להיות מעורה בתחיה ובנין. ומכיון שביחד עם זה אי אפשר לו מעתה לוותר על תכונותיו הקודמות, על התמדתו בלמודים, על יראתו הקודמת לחכמתו, על מוסריותו הנעשית לו טבע שני — הוי אומר, שתפקידו של הרב בא"י דהאידינא כפול הוא ומי שנים ברוחו: הוא צריך להיות גם להבא קנקן ישן מלא יין ישן ולא יחסר לו המזג גם ממיטב החדש. הוא צריך לאחד ברוחו את הישן והחדש כאחד וליצור קודם בקרבו אותה המזיגה הנאה, הצריכה לשמש דוגמא טובה לכל העדה. זוהי עבודת בנין מיוחדת, שהוא צריך להיות בה ראש הבנאים.

וכך הועמדה הרבנות שוב על פרשת הדרכים. לרב טפסי מדור הישן יש עוד זכות הדורות המסייעת; ואולם הרב אשר יבוא להסתייע בכשרון המליצה בלבד בעל-פה או בכתב — דוגמת הרב המטיף בחו"ל — יטעה טעות גדולה. גם זכות השפה העברית לא תעמוד לו זמן רב. לא דברים חיצוניים, כי אם ערכים פנימיים יכריעו את הכף ונשמה גדולה תתוו את הדרך. אפשר להגיד, כי הדרישה היא משולשת ואפשר לכייל אותה בפתגם העתיק, הדורש תורה ועבודה וגמילות חסדים. וכל אחת מן הדרישות האלה היא עולם מלא בפני עצמו ודורש בירור ולבון, יגיעה רבה www.daat.ac.il בישראל המרגיש בעצמו שאר"רו ושאר-מוסר יוכשר לכהונה.

(התור, תרפ"א, גליון כ')